

För kännedom
Enligt sändlista

Regionstyrelsen
Nämnden för kultur,
utbildning och
friluftsverksamhet

Säkerhetsarbetet för museets samlingar

Region Sörmlands revisionskontor har på uppdrag av regionens revisorer genomfört en fördjupad granskning av säkerhetsarbetet på Sörmlands museum. Syftet är att bedöma om nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet säkerställer att säkerhetsarbetet för föremålen i museets samlingar är ändamålsenligt och bedrivs med god intern kontroll. Granskningen omfattar arbetet med föremålens säkerhet med avseende på spårbarhet, stöld och skadegörelse samt förstörelse och katastrof.

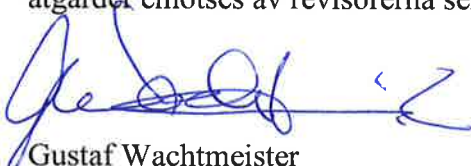
I granskning ingår också att bedöma om ansvarsfördelningen är tydlig mellan regionstyrelsen som fastighetsägare och nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet avseende ansvaret för de förhyrda lokaler där Sörmlands museum finns.

Vad gäller föremålens säkerhet är bedömningen att nämnden säkerställer att museet bedriver ett säkerhetsarbete som garanterar rimlig grad av säkerhet. De nya lokalerna är byggda med en hög säkerhetsnivå och är anpassade utifrån klimat, ljus och museets arbetssätt där samlingarna visas öppet och är tillgängliga för besökarna. Föremålen finns registrerade och förebyggande arbete utförs för att minska risker för skador och förstörelse. Kontroll- och underhållsarbeten utförs enligt gränsdragningslista och museet genomför brandövningar två gånger per år.

Vad gäller ansvarsfördelningen för de förhyrda lokalerna visar granskningen att formuleringarna i hyresavtal och respektive delegationsordning inte är helt tydliga.

Revisorerna ställer sig bakom de rekommendationer som framförs i rapporten för att ytterligare stärka säkerhetsarbete och förtydliga ansvarsfördelningen.

Ett yttrande från regionstyrelsen och nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet över rapporten samt uppgifter om verkställda och planerade åtgärder emottas av revisorerna senast den 6 maj 2020.

Gustaf Wachtmeister
Ordförande

Torgerd Jansson
Vice ordförande

Sändlista

Regionstyrelsen

Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet

Jan Grönlund, regiondirektör

Mikael Palo, verksamhetsområdeschef Kultur & Utbildning

Karin Lindvall, länsmuseum, Sörmlands museum

Helena Söderquist, verksamhetsområdeschef, regionservice

Lars Gunnar Svensson, säkerhetschef, säkerhetsenheten

Caroline Dexfalk, chefsjurist, juridiska staben

Säkerhetsarbetet för museets samlingar

Granskningsrapport

Åsa Forsman

2019-12-12

Innehåll

Sammanfattning och rekommendationer	2
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	4
Omfattning och avgränsning	5
Metod	5
Revisionskriterier	5
Granskningsresultat	5
Ansvarsfördelning för lokalerna.....	8
Spårbarhet.....	15
Stöld och skadegörelse	17
Förstörelse och katastrof	21

Revisionen

Sammanfattning och rekommendationer

Region Sörmlands revisionskontor har på uppdrag av regionens revisorer genomfört en fördjupad granskning av säkerhetsarbetet på Sörmlands museum. Syftet är att bedöma om nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet säkerställer att säkerhetsarbetet för föremålen i museets samlingar på Sörmlands museum är ändamålsenlig och bedrivs med god intern kontroll. Samt om avgränsningen mot regionstyrelsen är tydlig avseende ansvaret för de förhyrda lokalerna, där Sörmlands museum finns.

Vår sammanfattande bedömning är att Sörmlands museum (tillsammans med fastighetsservice och säkerhetsenheten inom juridiska staben) bedriver ett säkerhetsarbete som garanterar en rimlig grad av säkerhet för föremålen i fråga om spårbarhet, stöld och skadegörelse samt förstörelse och katastrof. Vad gäller avgränsningen avseende de förhyrda lokalerna är bedömningen att det inte är tydligt reglerat i delegationsordningarna för regionstyrelsen och nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet och hyresavtalet.

Museet är byggt utifrån en hög säkerhetsnivå och lokalernas utformning har anpassats till det nya öppna sättet att visa upp samlingarna på, vilket förenklar tillsyn som förhindrar skadegörelse. Föremålen är registrerade. Museet ligger långt fram i jämförelse med andra museer vad gäller hur magasin och lokaler med säkerhet och klimat är ordnade. Löpande kontroll- och underhållsarbeten utförs av fastighetsservice och enheten teknik inom museet. Arbetet är reglerat i hyresavtal och gränsdragningslista. Säkerhetsenheten i juridiska staben ger stöd till museet och fastighetsservice.

Museet har funnits i den nya museibygnaden i drygt ett år. Att flytta in i en ny museibygnad är ett omfattande projekt som kräver stora arbetsinsatser. De som intervjuats på museet återger att det tar cirka två år att komma i ordning i nya lokaler. Tidsaspekten är den främsta anledningen till att allt inte är färdigt ännu och arbete pågår med att få alla föremål/objekt registrerade och på plats och hitta fungerande arbetssätt och rutiner inom museet.

Efter genomförd granskning lämnar vi nedanstående rekommendationer till nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet för att ytterligare stärka säkerhetsarbetet och ansvarsfördelningen:

- ✓ Upprätta rutin för inventering för att säkerställa att föremål och dokument finns på de registrerade platserna
- ✓ Införa säkerhetskontroller som rutin vid nyanställningar
- ✓ Slutföra arbetet med akutlådan
- ✓ Slutföra dokumenten restvärdeplan, insatsplan, krisplan och skyddsplan
- ✓ Bevaka att Räddningstjänsten utför tillsyn och överväg att samarbeta med Räddningstjänsten i en för museet lämplig omfattning
- ✓ Göra skriftliga riskbedömningar inför samtliga utställningar

Revisionen

- ✓ Säkerställ att utvärdering genomförs årligen enligt säkerhetsplanen och att samtliga enheter/professioner på säkerhetsområdet ingår
- ✓ Tydliggör delegationsordningen så den överensstämmer/harmonierar med regionstyrelsens vad gäller ansvar för byggnader och anläggningar
- ✓ Säkerställ hur återrapportering ska göras av beslut som fattats på delegation

Efter genomförd granskning lämnar vi nedanstående rekommendationer till regionstyrelsen för att ytterligare stärka säkerhetsarbetet och ansvarsfördelningen:

- ✓ Överväga att säkerhetsenhetens säkerhetsinventering utförs på museet och inte enbart i hälso- och sjukvården
- ✓ Gör ett tillägg i hyresavtalet så det framgår att museet ansvarar för passagesystemet
- ✓ Säkerställ att ansvarsfördelningen är tydlig mellan museet, fastighetsservice och säkerhetsenheten för inbrotts-/brandlarmanläggningen samt att det tas fram en tydligare bevaknings- och larmutryckningsrutin
- ✓ Tydliggör delegationsordningen så den överensstämmer/harmonierar med nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhets vad gäller ansvar för byggnader och anläggningar
- ✓ Säkerställ hur återrapportering ska göras av beslut som fattats på delegation

I granskningen har vi noterat att internkontrollplanerna i verksamhetsplanerna för regionstyrelsen och nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet inte innehåller något kontrollområde som har med säkerhetsarbete att göra.

Bakgrund

I november 2018 invigdes det nybyggda Sörmlands museum i Nyköping. Sörmlands museum har över 85 000 föremål, omkring en miljon fotografier, omkring 400 000 hyllmeter arkiv och ett stort fackbibliotek. Nyköpings kommuns företags- och bildarkiv och en samling av modelltestrar, Gripe-samlingen, har också plats i museibyggnaden. Fastigheten är i två våningsplan, ytan är 13 000 m² som består av utställningslokaler, magasin/arkiv, kontor, produktions- och konferenslokaler, butik och restaurang.

Museernas uppdrag beskrivs i museilagen¹ och består i huvudsak av tre delar och dessa är att samla föremål, bevara, skydda och vårda föremål samt att tillgängliggöra och visa upp verksamheten.

¹ Museilagen (2015:563), Kulturdepartementet

Revisionen

Museernas betydelsefulla roll att bevara och utveckla kulturarvet har varit bakgrunden till att Riksrevisionen granskat hur de statliga centralmuseerna arbetar med säkerhet i sina samlingar. Granskningsrapporten² presenterades i januari 2019 och visade bland annat på brister vad gäller föremåls spårbarhet, åtgärder mot stöld och skadegörelse och att beredskapen för plötslig katastrof var bristfälliga.

Mot bakgrund av detta har revisorerna i Region Sörmland utifrån en bedömning av risk-och väsentlighet beslutat genomföra motsvarande granskning för Sörmland museum.

Då fastigheten som inrymmer Sörmlands museum ägs av Region Sörmland och förvaltas av fastighetsservice, under regionstyrelsen ingår, också att bedöma om ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet är tydligt avgränsad för att säkerställa samlingarnas säkerhet. Området har inte granskats tidigare och ingår i revisionsplan 2019.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet säkerställer att säkerhetsarbetet för föremålen i museets samlingar på Sörmlands museum är ändamålsenlig och bedrivs med god intern kontroll och att avgränsningen mot regionstyrelsen är tydlig avseende de förhyrda lokalerna där Sörmlands museum finns.

Granskningen ska besvara följande frågor:

- ✓ Är ansvarsfördelningen tydligt avgränsad mellan nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet och regionstyrelsen avseende det löpande säkerhetsarbetet i de förhyrda lokalerna?

Bedriver Sörmlands museum ett säkerhetsarbete som garanterar en rimlig grad av säkerhet för föremålen i samlingarna i fråga om:

- ✓ spårbarhet (registrering och inventering av föremål)
- ✓ stöld och skadegörelse (fysisk åverkan på samlingar, av personal eller besökare)
- ✓ förstörelse och katastrof? (till följd av exempelvis brister i lokaler, brand, naturkatastrof, skadedjur m.m.)?

² Riksrevisionen, Bevara samlingarna-säkerhetsarbetet i de statliga centralmuseernas samlingsförvaltning (RiR 2019:5)

Revisionen

Omfattning och avgränsning

Granskningen omfattar nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet och regionstyrelsen och avser föremålen i det nya lokalerna vid Sörmlands museum.

Region Sörmland äger Nynäs slott som förvaltas av Sörmlands naturbruk i nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet. Föremålen där ägs av Nationalmuseum och Nynäs slott ingår därför inte i granskningen.

I Kungstornet, Nyköpings hus, finns föremål som tillhör Sörmlands museum men de ingår inte i granskningen.

Metod

Granskningen har skett genom dokumentstudier av avtal, styrande dokument och rutiner i Region Sörmland och externa regelverk/lagstiftning på området. Granskningen är översiktlig. Verifiering av att regelverk och lagar tillämpas, eller stickprovskontroller på spårbarheten av föremål i IT-systemen, ingår därför inte.

Intervjuer har genomförts med medarbetare på området inom Sörmlands museum, fastighetsservice och säkerhetsenheten. Kompletterande frågeställningar har ställts via e-post. Granskningsanteckningar har lämnats för faktaavstämning och synpunkter har beaktats i rapporten. Tidsperioden för granskningen är nutid och har genomförts under perioden oktober-12 december 2019.

Revisionskriterier

Granskningens bedömningar görs mot gällande lagstiftning, regionens styrande dokument, avtal och rutiner på området.

Granskningsresultat

Sörmlands museum – mål och verksamhetsplaner

Nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet är politiskt ansvarig för museets verksamhet. Kulturplanen³ och verksamhetsplanen för nämnden kultur, utbildning och friluftsvksamhet⁴, där museet ingår, beskriver arbetet med samlingarna. Kulturplanen har beslutats av nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet och regionfullmäktige.

Sörmlands museum har en verksamhetsplan⁵ som är beslutad på tjänstepersonsnivå.

³ Landstingsfullmäktige § 34/18, Kulturplan Sörmland 2019-2022

⁴ Nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet § 47/18, Verksamhetsplan med budget 2019 Kultur & Utbildning

⁵ Sörmlands museum, verksamhetsplan med budget 2019, KN-SLM19-0100

Revisionen

I nämndens verksamhetsplan, under resursperspektivet, finns verksamhetens mål som är: "Verksamheten arbetar för behovsanpassning av lokaler".

Planeringskommentarerna innehåller beskrivning av verksamheter som har behov av förbättringar (inom Eskilstuna och Åsa folkhögskola). I museets verksamhetsplan, under resursperspektivet, finns verksamhetens mål som är: "Sörmlands museum arbetar för behovsanpassning av lokaler".

Planeringskommentaren anger att museet har genom det nyinvidga museihuset ändamålsenliga lokaler. Det framgår inte hur man ska upprätthålla dem så att de är fortsatt ändamålsenliga.

I framtida verksamhetsplaner delar länsmuseumchefen vår bild om att kunna ha med hur ändamålsenligheten upprätthålls.

Museet i november 2019

Vid intervjun på museet framkom att det tar tid att komma i ordning i nya lokaler, att få fungerande arbetssätt och rutiner med mera. Man brukar räkna med att det arbetet tar två år. Nu har det gått ett år sedan inflyttningen i november 2018, så museet är fortfarande i en uppbyggnadsprocess. Museet tar emot många studiebesök från andra museer och det tar också tid i anspråk. Samlingen av modelltestrar, Gripe-samlingen, är ännu inte upppackad men planeras vara iordningställda i ett särskilt glasat magasin samt i en utställning under våren 2020.

Den första sommaren hade man problem med klimatanläggningen men de åtgärdades inom garantin. Enligt museumchefen har passagesystemet varit tekniskt stabilt och driftsäkert sen start och den organisatoriska säkerheten kring passagesystemet har utvecklats internt under året som har gått. Det är ett ständigt pågående arbete. Statusen på larmanläggningen, när granskningen sker, är att den är stabil och uppfyller krav för högsta larmklass. Inkörningssproblem har förekommit.

Museet arbetar med att bygga upp information på intranätet. Målet är att slutföra arbetet inom snar framtid och då ha samtliga rutiner, blanketter, mallar och styrande dokument där som alla kan ta del av i organisationen. I nuläget finns en del rutiner med mera sparade på det lokala nätverket. För att medarbetarna ska ha kunskap om rutinerna som gäller, sker genomgångar på arbetsplatsträffar.

Vad består samlingarna av?

Som tidigare beskrivits i bakgrunden, rymmer museets samlingar föremål, foto, arkiv, böcker och media. Nyköpings kommuns företags- och bildarkiv och en samling av modelltestrar, Gripesamlingen, har också plats i museibyggnaden. Samverkan kring båda samlingarna, är reglerat i ett avtal mellan Region

Revisionen

Sörmland och Nyköpings kommun⁶. För Gripesamlingen finns ett depositionsavtal⁷ som är kopplat till avtalet.

Alla föremål är samlade på museet förutom ett antal allmogebåtar som av utrymmesskäl finns på annan plats.

Hur presenteras samlingarna?

Museichefen berättar att museet valt att arbete annorlunda kring samlingarna än vad t.ex. de statliga centralmuseerna och även många andra museer gör. Sedan flera år har man satsat på att öppna upp och tillgängliggöra samlingarna. Samlingarna används i utställningar men museet har också ett nytt magasinskoncept som kallas Berättande magasin.

De Berättande magasinerna är en sorts flexibla, synliga, tillgängliga, levande och gestaltande museisamlingar med fokus på människor och berättelser. Magasinen har glasade väggar och museet ger dagliga visningar med guide. De visas också upp i särskilda program och pedagogiska program. Fastigheten som inrymmer museet har anpassats efter detta. Man lär sig och utvärderar arbetet hela tiden. Länsmuseumchefen berättar att de har ett bra stöd i Riksantikvarieämbetet och tar del av deras kunskaper när det gäller arbetet med samlingarna. Museet delar också med sig av sina erfarenheter med arbetet med de Berättande magasinerna till Riksantikvarieämbetet då det är ett helt nytt sätt att arbeta på. Det nya sättet ses av många i branschen som framtiden och har rönt stor positiv uppmärksamhet och visar att öppenhet och god samlingsförvaltning går ihop. Museet är det enda med Berättande magasin i Sverige och i världen, men öppna magasin finns på några andra museer både i nationellt och internationellt.

De föremål som inte är med i utställningar eller i de Berättande magasinerna förvaras i magasin och arkiv.

Fastigheten

Länsmuseumchefen berättar att museet är byggt för att uppfylla krav på säkerhet ur olika perspektiv. Kraven på klimat och övergripande säkerhet ställdes vid projektering av museet i samråd med fastighetsservice och säkerhetsenheten i rumsfunktionsprogrammet. Där fanns allt om klimat och övergripande säkerhet. Enligt museumchefen är de större utställningssalarna och arkiven byggda efter kraven i säkerhetsklass 3 vilket är den högsta nivån. Övriga delar av museet är byggda i säkerhetsklass 2 vilket också är en hög nivå. Lokalerna är indelade i brandceller och är utrustade med sprinkler (utom arkiven).

⁶ Avtal om samverkan avseende museiverksamhet, genom Sörmlands museum i Nyköping, LS-LED13-296, 2013-04-02

⁷ Depositionsavtal Gripesamlingen, tilläggsavtal till "Avtal om samverkan", KN-SLM18-0134

Revisionen

En av anledningarna till valet att ha delar av det nya museet i säkerhetsklass 3 är att Sörmlands museum därmed uppfyller kraven på så kallade statliga utställningsgarantier⁸ som ibland krävs vid inlån från andra, företrädesvis större internationella museer, av dyrbarare föremål eller hela utställningar. Utställningsgarantier är en slags statlig extraförsäkring som kompletterar de försäkringar som museet redan har och som gör att kostnaderna för eventuella extra försäkringar blir lägre. Även om museet väljer att inte söka utställningsgarantier är det bra att ha lokaler med säkerhetsklass 3 för att uppfylla önskemål och krav från såväl privata som institutionella utlånare. När Riksantikvarieämbetet prövar ansökningar hämtar de i sin tur in yttrande från Kammarkollegiet⁹ ifråga om säkerhetskraven som museet har. Sörmlands museum uppfyller kraven som ställs för utställningsgarantin då utställningssalarna håller säkerhetsklass 3.

Specifika säkerhetskrav för larmning, inpassering och annan teknik angavs i den sekretsbelagda säkerhetsplanen. Sörmlands museum har ställt kraven säkerhet på museibyggnaden i samråd med säkerhetschefen i juridiska staben och extern säkerhetskonsult som tagit fram säkerhetsplanen. Kraven i säkerhetsplanen följdes av entreprenörerna. Samtliga externa personer som har varit inblandade i de tekniska installationerna har varit säkerhetsklassade¹⁰ från sina respektive arbetsgivare och har dessutom haft begränsad tillgång till systemen. I granskningen har vi inte tagit del av säkerhetsplanen.

Enligt säkerhetschefen på säkerhetsenheten var de involverade i museets säkerhetsarbete under byggprocessen och när det gällde bevakning, säkerhetsutformningen i eventsalen och utbildningsupplägg för personalen (i säkerhetsfrågor och hot och våld). Räddningstjänsten var också delaktig i planerings- och byggprocessen.

Ansvarsfördelning för lokalerna

Delegationsordningar

Regionstyrelsen och nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet har fastställt delegationsordningar som beskriver vilka beslut som är delegerade¹¹. På området som avser fastigheter, lokaler, byggnader, arrenden är det beslutat enligt nedan.

⁸ Statlig utställningsgaranti, Riksantikvarieämbetet, <https://www.raa.se/lagar-och-stod/statliga-utställningsgarantier/allmanna-villkor-statlig-utställningsgaranti/>

⁹ Kammarkollegiet, Kravspecifikation fysiskt skydd-för erhållande av statlig utställningsgaranti

¹⁰ Säkerhetsskyddslag (2018:585)

¹¹ Kommunallagen 6 kap 37 § delegering av ärenden

Revisionen

Ur regionstyrelsens delegationsordning¹², under område 5. Fastigheter, lokaler, byggnader, arrenden. Under område C:

Område	Delegat	Delegat
Ansvar för utformning, uppförande, och underhåll av byggnader och anläggningar enligt för verksamheten adekvata lagar och författningar, andra myndighetskrav och Region Sörmlands styrande dokument	RD/	VOC Kultur och Utbildning avseende berörd verksamhets byggnader och anläggningar

Ur nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet delegationsordning¹³, område 5. Fastigheter, lokaler, byggnader, arrenden:

Område	Delegat	Kommentar
Uppgiften att uppfylla de bestämmelser som enligt gällande lagstiftning krävs för uppförande, utformning och underhåll av byggnader och anläggningar	VOC	Verkställighet

Frågor som ställts till juridiska staben och verksamhetsområdeschefen Kultur & Utbildning om innehållet i delegationsordningar, har inte kunnat besvaras av dem. De delar vår uppfattning att innehållet behöver förtydligas och planerar att påbörja ett arbete kring detta.

¹² Regionstyrelsen § 3/19, Delegationsordning för regionstyrelsen, datum 2019-01-15

¹³ Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet, § 30/18 Delegationsordning för nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet, datum 2019-08-23

Revisionen

Bedömning

Är ansvarsfördelningen tydligt avgränsad mellan nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet och regionstyrelsen avseende de förhyrda lokalerna?

Vår bedömning är att ansvarsfördelningen mellan nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet och regionstyrelsen avseende de förhyrda lokalerna inte är tydlig när det gäller delegationsordningarnas nuvarande formulering.

Vi noterar att:

- ✓ Regionstyrelsen delegerar ansvar vilket inte är förenligt med kommunallagen¹⁴
- ✓ Det inte framgår om delegationen avser hyrda eller ägda byggnader och anläggningar
- ✓ Det framgår inte hur återrapportering ska göras, av beslut som fattats på delegation

Rekommendationer

För att säkerställa en tydlig avgränsning i ansvarsfördelning och för återrapportering rekommenderar vi att:

- ✓ Delegationsordningarna görs tydligare och överensstämmer/harmonierar vad gäller ansvar för byggnader och anläggningar
- ✓ Säkerställ hur återrapportering ska göras, av beslut som fattat på delegations

¹⁴ Kommunallag (2017:725), 7 kap 5–7 §

Revisionen

Säkerhetsarbetet för Sörmlands museums samlingar, vem gör vad?

	<u>Löpande underhåll och kontroller</u>	<u>Säkerhetsfrågor</u>	<u>Ansvarig nämnd</u>
Museet (hyresgäst)	Passagesystem, inbrottslarm, brandsläckare punktskydd Daglig tillsyn	Arbetar löpande med säkerhet i lokalerna Vid behov stöd av säkerhetsenheten	KUF
Fastighets- service (hyresvärd)	Brandlarm, sprinkler, larm, klimat, ventilation Cyklisk tillsyn enligt underhållsplan	Vid behov stöd av säkerhetsenheten	Regionstyrelsen
Säkerhets- enheten		Stödfunktion vid behov Utbildning	Regionstyrelsen

Fastighetsservice, regionservice

Enligt information på intranätet¹⁵ ansvarar fastighetsservice för regionens fastigheter och fastighetsförvaltningen och utför också drift och underhåll av regionens byggnader och utrustningar.

Fastighetsservice är organiserad i regionservice och arbetar på uppdrag av regionstyrelsen. Förvaltare har intervjuats inom enheten fastighetsservice södra som omfattar Nyköping med omnejd.

Hyresavtalet¹⁶ som finns mellan Region Sörmland, fastighetsservice som hyresvärd och museet som hyresgäst visar hyresförhållandena internt. Det beskriver på övergripande nivå vem som ansvar för vad. Hyresgästens ansvar är trappstädning, närunderhåll och inredning. Hyresvärdens ansvar är värme, el, snöröjning, sophämtning, skötsel av grönytor långtidsplanerat underhåll och vatten och avlopp.

Det finns en gränsdragningslista¹⁷ som beskriver på en mer detaljerad nivå vad som åligger fastighetsägaren (F) respektive verksamheten (V). Den är generell

¹⁵ <http://insidan.dll.se/organisation/regionservice/fastighetsservice/>

¹⁶ Kontrakt :NO 181600 1 (3)

¹⁷ Gränsdragningslista

Revisionen

och speciellt inriktad på lokaler för hälso-och sjukvård enligt förvaltaren. Några säkerhetsområden ur gränsdragningslistan är:

Föremål		Anmärkning
Brandlarmanläggningar	F	
Brandposter	F	
Brandredskap, brandsläckare punktskydd	V	
Inbrottslarmanläggningar	F	Gem flera verksamheter
Inbrottslarmanläggningar	V	Lokala system för respektive verksamhet
Klimatrum	F	
Luftbehandlingsanläggningar, central försörjning	F	Såväl som för processluft som för komfortluft, inkl specialfilter
Passagesystem, inre skalskydd	V	Kortläsare, kortlås
Passagesystem, yttre skalskydd	F	
Sprinkleranläggningar	F	

Enligt gränsdragningslistan ansvarar fastighetsservice för det yttre skalskyddet i passagesystem. Enligt förvaltaren är fastighetsservice inte ansvariga och har inte tillgång till passagesystemet på museet då säkerhetsklassningen är hög. Det är det museet som administrerar och ansvarar för hela passagesystemet (både yttre och inre skalskydd).

Vid granskningen har det framkommit att förvaltaren ska rättas till detta genom ett tillägg i hyresavtalet. I tillägget ska det framgå att för passagesystemet (yttre skalskydd) gäller ett avsteg från den generella gränsdragningslistan med anledning av den höga säkerhetsklassningen. Förvaltaren ska konsultera säkerhetschefen så att ansvarsfördelningen för passagesystemet uttrycks på rätt sätt i tillägget till hyresavtalet.

Enheten teknik på museet

Enheten teknik på museet stödjer museets kärnverksamheter med teknik och service. Områden som ingår är bland annat säkerhet, fysiskt skydd, klimatkontroll, stöldskydd och larm.

Som tidigare beskrivits är museet hyresgäst till hyresvärden fastighetsservice. Respektive parts ansvar för säkerheten beskrivs i dokument från fastighetsservice, som vi tagit del av och som beskrivs under rubriken fastighetsservice i avsnittet ovanför.

Revisionen

Länsmuseichefen uppger att museet ansvarar för larmanläggningar, passagesystem och bevakning. Enheten teknik, har i samarbete med larmföretaget, arbetat kontinuerligt med att testa och utveckla larmanläggningen så att den blir så funktionell som möjligt och samtidigt upprätthåller rätt säkerhetsklass.

Enligt länsmuseichefen anges i den sekretessbelagda säkerhetsplanen, att tekniska system ska underhållas och kontrolleras regelbundet och att den organisatoriska säkerheten löpande ska utvärderas med hjälp av riskutvärderingar och eventuella incidentrapporter. De tekniska systemen underhålls och kontrolleras i den dagliga driften av enheten teknik och fastighetsservice. För den löpande organisatoriska säkerheten berättar museichefen att man årligen planerar att genomföra en utvärdering tillsammans med museets ledning för att diskutera eventuella åtgärder/ändringar med start våren 2020. Vi har inte tagit del av några detaljer om hur utvärderingen ska gå till och inte vilka enheter och/eller professioner som är tänkta att delta.

Säkerhetsenheten, juridiska staben

Enligt information på intranätet arbetar säkerhetsenheten med att, inom säkerhet och beredskapsområdet, skapa förutsättningar för regionen att på ett effektivt och ändamålsenligt sätt bedriva sina verksamheter. Säkerhetsenheten är experter och ger stöd till verksamheten inom bland annat området brandskydd, personssäkerhet och kris- och katastrofberedskap.

Säkerhetsenheten är organiserad i juridiska staben och arbetar på uppdrag av regionstyrelsen. Säkerhetschefen har intervjuats.

Nu när den löpande verksamheten är i gång uppger säkerhetschefen att ansvarsfördelningen följer normal process det vill säga att:

- ✓ Länsmuseichef som verksamhetschef ansvarar för arbetsmiljö- och säkerhet för lokal och verksamhet
- ✓ Fastighetsservice som fastighetsägare ansvarar för förvaltning, tillsyn och skötsel av fastighet

Enligt säkerhetschefen har museet teknik utifrån säkerhetsklassade krav som inte ingår i fastighetsservices förvaltnings- och driftsprocess.

Säkerhetschefen uppger att han inte ser några direkta risker när det gäller säkerhetsarbetet men ser förbättringsmöjligheter. Det handlar om ett tydliggörande av ansvar för tillsyn/skötsel/funktion vad gäller inbrotts-/brandlarmanläggningen samt en tydligare bevaknings- och larmutryckningsrutin. Säkerhetschefen känner inte till om museet har upprättat en restvärdeplan (beskriver hur föremål hanteras i händelse av en katastrof).

Säkerhetsenheten ansvarar för, och står för kostnaden, av regionens förvaltning av försäkringar (alla utom kollektiv- och patientskadeförsäkringar). Region

Revisionen

Sörmland har en egendoms- och ansvarsförsäkring¹⁸ och även museet är medförsäkrat. Utöver det finns en särskild konstförsäkring. Enligt museichefen så täcker försäkringarna tillsammans museets totala samlingar av föremål, arkiv och fotografier samt utställningar i och utanför museihuset samt normala inlån där inte speciella höga krav ställs av utlånaren.

Säkerhetsenheten står också för kostnaderna för bevakning och utryckning som görs av bevakningsföretaget när museets larm lösts ut.

Bedömning

Är ansvarsfördelningen tydligt avgränsad mellan nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet och regionstyrelsen avseende det löpande säkerhetsarbetet i de förhyrda lokalerna?

Vår bedömning är att ansvarsfördelningen mellan nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet och regionstyrelsen avseende de förhyrda lokalerna i huvudsak är tydlig genom att ansvarsfördelningen anges i hyresavtal och i gränsdragningslista.

Vi noterar att:

Gränsdragningslistan inte stämmer överens med hur ansvarsfördelningen är för passagesystem men det ska rättas till av fastighetsservice genom ett tillägg i hyresavtalet.

Säkerhetsenheten i juridiska staben uttrycker att det finns förbättringsområden vad gäller ansvarsfördelningen för inbrotts-/brandlarmanläggningen samt en tydligare bevaknings- och larmutryckningsrutin. Detta kan tolkas som att det finns brister i det praktiska arbetet och risk för att museet, fastighetsservice och säkerhetsenheten i juridiska staben inte delar samma bild av vem som ansvarar för vad.

Enligt museichefen anges i den sekretessbelagda säkerhetsplanen att man årligen ska genomföra en utvärdering av den löpande organisatoriska säkerheten tillsammans med museets ledning för att diskutera eventuella åtgärder/ändringar

Rekommendationer

För att ytterligare säkerställa att ansvarsfördelningen för säkerhetsarbete är tydlig rekommenderar vi att:

- ✓ Fastighetsservice gör ett tillägg i hyresavtalet så det framgår att museet ansvarar för passagesystemet

¹⁸ <http://insidan.dll.se/globalassets/staber-och-overgripande-verksamhet/juridiska-staben/sakerhetkrisberedskapinformationssakerhet/forsakring/reg-sormland-forsakringsmanual-wtw-2019.pdf>

Revisionen

- ✓ Museet, fastighetsservice och säkerhetsenheten gemensamt säkerställer att ansvarsfördelningen för inbrotts-/brandlarmanläggningen är tydlig samt att det tas fram en tydligare bevaknings- och larmutryckningsrutin.
- ✓ Säkerställ att utvärdering genomförs årligen enligt säkerhetsplanen

Spårbarhet

Enheten samlingar

Alla föremål finns registrerade i IT-stöd i form av databaser. Det är olika databaser beroende på vad det är för objekt. Föremål registreras i databasen Sofie. Fysiska föremål fotograferas och tilldelas ett särskilt nummer som märks på föremålet. Föremålet och platsen registreras i databasen. Om ett föremål flyttas registreras den nya platsen. Fotosamlingen och media i form av film och ljud (intervjumaterial) är registrerade i samma IT-stöd som föremålen. Varje fotografi är registrerat individuellt och förvaras i en egen volym (inte tillsammans med dokument). Fotografier registreras i samma databas som föremålen.

Arkivlagen¹⁹ anger de grundläggande bestämmelserna för hur de svenska myndigheterna och andra statliga och kommunala beslutande församlingar ska sköta sina arkiv. Enligt museichefen följer man arkivlagen i de delar man är skyldig att följa den. Arkiv med dokument registreras i en databas som heter Visualarkiv och förtecknas i enlighet med svensk arkivstandard.

Dokumentationen görs i ett förteckningssystem där dokumenten förtecknas i olika serier som i sin tur innehåller flera volymer som kan bestå av dokument i arkivlådor eller digitala mappar. Museet följer normal svensk arkivstandard när det gäller förteckning av arkiv. Enligt museichefen är det ett system som används av de flesta, inklusive Riksarkivet.

Böcker som finns i museets bokmagasin är registrerade i den nationella bokkatalogen Libris och i en äldre kortkatalog. Om en bok ingår i en samling kring en person eller en gård till exempel, registreras boken i databasen Sofie som de övriga föremålen registreras i. Det görs för att den samlingen ska kunna hållas samman i registrerad form under utställningstiden. Litteratur i referensbiblioteket är registrerad i den nationella bokkatalogen.

Länsmuseichefens bild är att museet har hög spårbarhet i samlingarna och att samlingsförvaltningen på museet står för ordning och reda och för en hög säkerhet och möjlighet att följa. Då man samlar in nytt hela tiden finns alltid ett litet antal föremål där registrering pågår. Det finns också oregistrerade

¹⁹ Arkivlag (1990:782), Kulturdepartementet

Revisionen

fotografier och arkivsamlingar eftersom några stora samlingar skänkts till museet nyligen.

Sörmlands museum bedriver en aktiv insamling för att hålla samlingen aktuell och ge förutsättningar för att även i framtiden berätta om vårt samhälle och olika människor i det. Insamlingsarbetet bedrivs på flera sätt. Dels görs större och mindre dokumentationer och insamlingar. Dels är museet positivt till att ta emot gåvor av privatpersoner, institutioner och företag etc. All insamling prövas i den så kallade insamlingsgruppen vid museet med representanter för flera av museets enheter och som leds av enhetschefen för enhet samlingar. Där avgörs om objektet/en ska samlas in. Ansvar för att ordna och registrera objekten på rätt sätt i databas med all dokumentation samt eventuell fysisk märkning ligger hos projektledare under överinseende och nära samverkan med enhet samlingar.

När det gäller inlån från andra museer, institutioner eller privatpersoner skrivs särskilda låneavtal²⁰ som finns på intranätet och som följer föremålet och också diarieförs i ärendehanteringssystemet.

När det gäller objekt som Sörmlands museum lånar ut till andra skrivs på motsvarande sätt avtal där villkoren för lånet tydligt anges.

Föremålen i de Berättande magasinerna flyttas om ibland och exponeras på andra platser än i den ursprungliga placeringen. Detta registreras då i databasen Sofie.

Länsmuseichefen och konservatorn berättar att flytten till de nya lokalerna innebar en genomgripande och mycket noggrann inventering. Inventeringar av hela samlingar görs på museer max vart femte år och det är ett omfattande arbete. Med en samling som Sörmlands museums som hela tiden används, flyttas om i, visas för många på många olika sätt och är extremt synlig är möjligheterna att upptäcka eventuella skador, risker eller ”försvinnanden” stora. Det är också en viktig aspekt på hur Sörmlands museum arbetar med samlingarna.

Bedömning

Bedriver Sörmlands museum ett säkerhetsarbete som garanterar en rimlig grad av säkerhet för föremålen i samlingarna i fråga om spårbarhet?

Vår bedömning är att Sörmlands museum bedriver ett säkerhetsarbete som garanterar en rimlig grad av säkerhet för föremålen i samlingarna i fråga om spårbarhet. Spårbarheten säkerställs genom arbetssättet och sättet som samlingarna presenteras på och lokalernas utformning.

Vi noterar att:

- ✓ Vid flytten gjordes en inventering

²⁰ <http://insidan.dll.se/organisation/kultur-och-utbildning/sormlands-museum/arbetsyta-SLM/blanketter-och-mallar>

Revisionen

- ✓ På museet finns dokument som är registrerade ”mappvis” i databasen Visualarkiv. Det är i enlighet med normal svensk arkivstandard enligt museichefen. Riksrevisionen har uttryckt att det i förlängningen innebär en säkerhetsrisk, då det är svårt att upptäcka förlust av ett dokument om det förvaras i en arkivlåda tillsammans med andra dokument. Förfarandet att stjäla dokument som förvaras med andra användes t.ex. av den s.k. KB-mannen, där skyddsvärda dokument stals ur mappar på Kungliga biblioteket i Stockholm²¹.

Rekommendationer

För att ytterligare säkerställa att museet bedriver ett säkerhetsarbete som garanterar rimlig grad av säkerhet för föremålen i fråga om spårbarhet rekommenderar vi att:

- ✓ Upprätta rutin för inventering för att säkerställa att föremål och dokument finns på de registrerade platserna. Kontinuerliga inventeringar med stickprov är viktiga att genomföra för att upptäcka eventuell förlust av dokument eller föremål med fokus på om det finns de som är särskilt skyddsvärda

Stöld och skadegörelse

Museet

Som tidigare beskrivits har museet byggts med en hög säkerhetsnivå. Arbetssättet och lokalernas utformning har som syfte att de inte ska kunna stjälas eller utsättas för skadegörelse.

Enhetschefen för teknik på museet beskriver att museet har en god kontroll när det gäller den egna personalen och personer utifrån som behöver ha tillgång till lokalerna. Rutinen är att passerkort beställs på särskild blankett²² som finns på intranätet. Passerkort utfärdas för den tid som personen ska vistas i lokalerna och avslutas när tiden gått ut. Behörigheterna till magasinerna är begränsade och alla ut- och inpasseringar är dokumenterade. Museet har reglerat tillträdet i museet med personliga behörigheter utifrån de olika magasinerna, arkiven och de olika yrkesgrupperna. Enhetschefen för teknik gör löpande loggkontroller i inpasseringssystemet och följer upp dem. Det finns ytterligare en person inom museet som också gör dessa loggkontroller enligt läsmuseichefen.

²¹ Brottsförebyggande /Riksantikvarieämbete, 2008. Kulturarvsbrott

²² <http://insidan.dll.se/organisation/kultur-och-utbildning/arbetsyta-kus/gemensamt-stod/verksamhetslokaler-kultur--utbildning/museets-hus-nykoping/>

Revisionen

På intranätet finns det information²³ om vem som ska kontaktas och hur man ska gå till väga i frågor som rör felanmälan på huset, brandskydd och introduktion brand/säkerhet. Det finns också information²⁴ om vilka medarbetare som kontaktas när det gäller larmtider, tekniska fel, passerkort, nycklar, försäkringar och säkerhetssamlingar.

Enhetschefen för teknik på museet ingår i ett nätverk med personer på andra läns museer som arbetar med säkerhets- och teknikfrågor. I nätverket delar man med sig av kunskap och lösningar och arbetar med att ta fram rutiner som kan användas gemensamt för läns museerna. Enhetschefens bild är att Sörmlands museum tillsammans med Västmanlands museum är de som kommit längst på området.

Museet har gjort ett aktivt val att ha väktare från bevakningsföretag som sköter larm och låsning av huset, istället för att den egna personalen ska göra detta. Valet är gjort utifrån en kombination av arbetsmiljö och säkerhet. Man vill med detta minska risken för eventuella insiderbrott eller möjlig misstanke om detta samtidigt så ska personalen inte behöva utsättas för några onödiga risker i sitt dagliga arbete. Bevakningsföretaget gör också yttre och inre nattliga ronder.

De intervjuade på museer menar att risken för stöld på museet är relativt liten eftersom magasinerna ligger i museet, att personal så ofta finns i dem och att de är så väl synliga. Generella erfarenheter från museivärlden är att den största risken för stöld är den från den egna personalen. Även den risken är liten på Sörmlands museum av samma nämnda skäl. Mer avancerade stöldkupper utifrån är knappast heller troligt eftersom museets samlingar förvisso är oerhört mycket värda kulturhistoriskt sett men ett mindre antal föremål har ett så stort ekonomiskt värde att de skulle motivera en sådan stöld. I förebyggande syfte är det fåtal föremål som anses så värdefulla förvarade i ett särskilt säkerhetsmagasin med säkerhetsklass 3.

Alla magasin och arkiv är alltid låsta och larmade. Det gäller även de magasin som visas på daglig basis – de Berättande magasinerna och några specialmagasin. Vid visningar följer man särskilda rutiner för att förhindra skadegörelse eller stöld. Några exempel är:

- ✓ När visningarna genomförs guidas max 15 personer i en grupp. Är gruppen större än sex personer är rutinen att ytterligare en personal från museet deltar och håller gruppen samlad och ingriper om någon t.ex. rör ett föremål

²³ <http://insidan.dll.se/organisation/kultur-och-utbildning/arbetsyta-kus/gemensamt-stod/verksamhetslokaler-kultur--utbildning/museets-hus-nykoping/vem-gor-vad-i-museets-stabens-och-ledningens-hus>

²⁴ <http://insidan.dll.se/organisation/kultur-och-utbildning/sormlands-museum/arbetsyta-SLM/gemensam-styrning-och-ledning/organisationvem-gor-vadtfnmailgrupper/bemannning-av-funktioner-inom-sormlands-museum/>

Revisionen

- ✓ Ytterkläder, väskor eller dryck får inte tas med in
- ✓ Besökarna har på sig vita rockar och skoskydd. Syftet är dels för att hålla rent i magasinerna och dels för att ge besökarna en känsla av att de är i en miljö där man ska vara försiktig. Rockarna har inga fickor för att motverka risk för stöld
- ✓ Mindre föremål som kan upplevas som frestande att röra vid eller stjäla, täcks med glas eller ställs i glasad monter
- ✓ Besökarnas rörelsemönster analyseras och skyddstrådar justeras för att minska att någon skadar föremål eller sig själv

Enhetschefen och länsmuseumchefen anser inte att det finns någon förhöjd hotbild mot museet eller samlingarna. Ett förbättringsområde som länsmuseumchefen anger är att museet eventuellt bör vara mer konsekventa i att göra säkerhetskontroller vid nyanställningar. Det gjordes för all tillfällig personal som anställdes vid flytten till de nya lokalerna.

Enhetschefen anser att museets säkerhetsarbete generellt sett är bra och man ser över och utvecklar det kontinuerligt.

Inför varje utställning görs en riskbedömning och erforderliga säkerhetsåtgärder vidtas. Om föremålen/originalarkivhandlingarna kommer från de egna samlingarna dokumenteras inte riskbedömningen, den avhandlas muntligt, om inte särskilda skäl föreligger för skriftlig dokumentation. Om utställningen lånar in föremål eller originalarkivhandlingar från andra museer, arkiv eller från privatpersoner skrivs alltid ett avtal som anger krav på säkerhet, klimat och eventuella andra villkor. Detta avtal diarieförs. Detsamma gäller om Sörmlands museum lånar ut föremål eller original/arkivhandlingar till andra.

Samtliga medarbetare fick utbildning i säkerhet, hot och våld inför inflyttningen hösten 2018. Det var säkerhetsenheten på juridiska staben som anordnade utbildningen med hjälp av extern konsult och i nära samverkan med museet. Museets enhetschef för teknik uppger att planen är att en liknande utbildning ska hållas återkommande varje år. Säkerhetschefen i juridiska staben finns som hjälp och stöd för enhetschefen vid behov.

Säkerhetsenheten, juridiska staben

På intranätet, under säkerhetsenheten²⁵, är det beskrivet att skydd mot stöld, inbrott och fysisk säkerhet är ett delat ansvar mellan fastighetsägaren, regionservice och verksamheten. Det byggnadstekniska skyddet ligger hos regionservice. Ansvar för ändamålsenliga säkerhetsrutiner ligger hos verksamheten. Ett väl utformat byggnadstekniskt fysiskt skydd i

²⁵ <http://insidan.dll.se/arbetssatt/gemensamt-stod/kris-och-sakerhet/hantera-stold-inbrott-och-sakerhet/>

Revisionen

kombination med bra lås-, larm- och säkerhetsrutiner hos verksamheten är framgångsfaktorer. Säkerhetsenheten bistår med expertstöd, tips och råd i detta.

Säkerhetsenheten är behjälplig med utbildning och övning. När det gäller utbildning i brand och personsäkerhet rekommenderar säkerhetsenheten utbildning vart tredje eller fjärde år. Enheten teknik på museet avropar säkerhetsenhetens tjänster vid behov

Säkerhetsinventeringar utförs av säkerhetsenheten enligt broschyr²⁶ och instruktion²⁷ säkerhetsinventering som finns på intranätet. Säkerhetsenheten, tillsammans med verksamheten, går då igenom tekniska funktioner, fysiskt skydd och verksamhetens förmåga att agera/hantera ett nödläge. En sådan inventering är inte utförd på museet, då säkerhetsenheten primärt riktar säkerhetsinventeringar mot hälso- och sjukvård. Enligt säkerhetschefen finns det i nuläget inga planer på att genomföra säkerhetsinventering på museet.

Bedömning

Bedriver Sörmlands museum ett säkerhetsarbete som garanterar rimlig grad av säkerhet för föremålen i fråga om stöld och skadegörelse?

Vår bedömning är att museet garanterar en rimlig grad av säkerhet för föremålen i fråga om stöld och skadegörelse. Lokalerna, arbetssätt och rutiner bedöms vara ändamålsenliga i syfte att minska risken för stöld och skadegörelse och har en hög säkerhetsnivå.

Vi noterar att:

- ✓ Säkerhetskontroller görs inte vid nyanställningar av personal
- ✓ Riskbedömning inför utställningar görs muntligt och skriftligt om särskilda skäl föreligger
- ✓ Rutinen säkerhetsinventering vid säkerhetsenheten i juridiska staben omfattar inte museet

Rekommendationer

För att ytterligare säkerställa att museet bedriver ett säkerhetsarbete som garanterar rimlig grad av säkerhet för föremålen i fråga om stöld och skadegörelse rekommenderar vi att:

- ✓ Införa säkerhetskontroller som rutin vid nyanställningar
- ✓ Göra skriftliga riskbedömningar inför samtliga utställningar

²⁶ <http://insidan.dll.se/globalassets/staber-och-overgripande-verksamhet/juridiska-staben/sakerhetkrisberedskapinformationssakerhet/broschyr.pdf>

²⁷ insidan.dll.se/globalassets/staber-och-overgripande-verksamhet/juridiska-staben/sakerhetkrisberedskapinformationssakerhet/sakerhets-inventering

Revisionen

- ✓ Överväga att säkerhetsenhetens säkerhetsinventering utförs även på museet och inte bara i hälso- och sjukvården

Förstörelse och katastrof

Museet

Arbets sättet och lokalernas utformning har som syfte att säkerställa att föremålen inte förstörs och att de placeras och förvaras på ett ändamålsenligt sätt. Det handlar om att förebygga risker som leder till långsiktig förstörelse som konsekvenser av ljus, luftfuktighet, mögel och skadedjur med mera. Museet har magasin och arkiv med olika klimat utifrån objektens behov. Även utställningslokalerna är klimatiserade.

Enheten samlingar under ledning av enhetschef arbetar förebyggande med föremålens hantering och förvaring. Nyttillkomna föremål undersöks av konservator för att bestämma föremålens tillstånd och om det föreligger en potentiell risk för skadedjur eller hälsorisk. En rutin för detta arbete finns på intranätet ²⁸. Utifrån undersökningen avgörs om åtgärder behöver vidtas att undvika spridning av skadedjur eller risk för ohälsa. På museet finns dels en så kallad karantän och dels ett frysrum. När nya objekt kommer in till museet placeras de i karantän – ett klimatiserat magasin som ligger helt skilt från de övriga magasinerna. Därefter placeras de vid behov i museets frysrum där objekten fryses ner så att alla skadedjur dör. Först därefter registreras objekten och förs in i samlingarna.

Hela enheten samlingar arbetar med samlingsförvaltningen inklusive det förebyggande arbetet. Rutiner och fördelade ansvar finns för städning, skadedjurkontroll, eventuell bekämpning, klimatkontroll etc. Enhetschefen för teknik gör löpande kontroller och daglig tillsyn av temperatur och luftfuktighet i utställningslokalerna och arkiven

Enligt läns museichefen, chefen för enheten samlingar och konservatorn är museets Berättande magasinskoncept bra för att minska risken för förstörelse jämfört med när föremål är instängda eller undanställda som de är på de flesta andra museer. När objekten är öppet exponerade och syns är det många personer, både personal och besökare, som ser och är bland föremålen dagligen och kan signalera om man upptäcker skadedjur till exempel. Det gäller alla typer av förvaring även när objekt förvaras i kompaktsystem (större förvaringsskåp på skenor som öppnas genom att vevas fram). Traditionella kompaktsystemen är täckta och slutna men på museet har man valt öppna kompaktsystem. Det gör att

²⁸ Säkert arbete i magasinerna, dokumentnummer :19-51412 <http://insidan.dll.se/organisation/kultur-och-utbildning/sormlands-museum/arbetsyta-SLM/gemensam-styrning-och-ledning/lagar-och-ovriga-externa->

Revisionen

man kan se in dem och det gör också att man lättare kan identifiera skadedjur eller skador på ett tidigt stadium.

Det finns alltid en risk när föremålen flyttas och största risken att föremål skadas är om den egna personalen gör något fel i hanteringen i det löpande arbetet. För att undvika detta arbetar men vanligtvis flera tillsammans, följer de arbetssätt man kommit överens om och som man lärt sig genom gemensamt arbete och olika typer av återkommande internutbildningar. Det är dessutom i stort sett endast medarbetare i enheten samlingar som handhar föremålen.

På museet har man påbörjat arbetet med en akutlåda. Den ska innehålla material som kan vara till hjälp för att snabbt kunna rädda ett föremål eller minska spridning om en olyckshändelse inträffar. Akutlådan kommer att placeras på en central och lättåtkomlig plats som all personal ska känna till.

Ett exempel på katastrof är brand eller vattenskada. En sådan incident inträffade för några år sedan då de gamla magasinerna drabbades av översvämning med mögelangrepp som följd. Som beskrivits tidigare är det nya museet planlagt och byggt utifrån höga säkerhetskrav för att undvika risker. Museichefen anser inte att en totalskada är trolig då säkerheten är höjd och i händelse av brand sprutar sprinklersystemet ut vatten lokalt där de befinner sig. Enligt museichefen borde vattenskadorna från dem därför inte heller bli jättestora.

Riksantikvarieämbetet tog 2008 fram en handbok i katastrofberedskap och restvärdesräddning²⁹ som en hjälp i det förebyggande arbetet för museer, bibliotek, kyrkor och arkivsamlingar. Här anges att museer rekommenderas att ha restvärdeplaner som anger hur föremål ska hanteras i händelse av en katastrof. Restvärdeplanen är ett stöd i det arbete som tar vid när det akuta katastrofarbetet är slutfört och Räddningstjänsten ger klartecken till att gå in i byggnaden. Där bör det framgå vad som är möjligt och rimligt att evakuera och utifrån detta sedan välja ut vilka föremål som ska prioriteras utifrån en kulturhistorisk värdering. Restvärdeplanen ska också beskriva kontakterna med civilsamhället som hjälpa till i arbetet efter en katastrof (andra museer, andra konservatorer och varandra kylutrymmen m.m. finns att tillgå). I nuläget finns ingen restvärdeplan för museet men enheten samlingar och enhetschefen för teknik arbetar med att ta fram en.

I somras gick konservator en tre dagar lång och ytterligare tre medarbetare en dagars utbildning i restvärdeplaner och restvärdesräddning som anordnas av Brandskyddsföreningen i samarbete med Riksantikvarieämbetet. Konservatorn ingår i ett nätverk med andra som genomgått samma utbildning och de kan ta hjälp av varandra och dela med sig av erfarenheter. Detsamma gäller enhetschefen för teknik som ingår i ett nätverk kring säkerhet på museer.

²⁹ <https://www.raa.se/samhallsutveckling/riskhantering-och-katastrofberedskap/handbok-i-katastrofberedskap-och-restvardesraddning-rvr/>

Revisionen

Museet har inget löpande eller organiserat samarbete med Räddningstjänsten. Enhetschefen för teknik anser att det inte finns behov av samarbete men att Räddningstjänsten är på besök i lokalerna då och då bl.a. när de har nyanställda som ska introduceras. Enligt museichefen utförs brandlarmskontroller regelbundet av fastighetsdrift inom fastighetsservice. Enheten teknik får alltid en rapport efter genomförd brandlarmskontroll. Museet har brandövning två gånger per år. Riksantikvarieämbetets handbok rekommenderar att restvärdesräddning bör ingå när brandövningar genomförs. Länsmuseumchefen säger att det eventuellt kan ingå i framtida brandövningar.

I riksantikvarieämbetets handbok i katastrofberedskap och restvärdesräddning³⁰, kan man läsa deras rekommendation, att ”Tillsammans kan ni upprätta en insatsplan som Räddningstjänsten har tillgång till redan innan olyckan inträffar. Insatsplanen innehåller ritningar över objektet där inträngningsvägar och brandcellsgränser finns angivna. Även värdefull fast och lös inredning kan markeras på insatsplanen”.

Museet uppger att de har en krisplan och att enheterna teknik och samlingar arbetar med att utveckla den för olika scenarier. Det finns ingen insatsplan men planen är att Räddningstjänsten ska vara involverade i att ta fram den och man ska ha tillgång till det färdiga resultatet. Museichefen uppger att insatsplanen vara på en för länsmuseum rimlig och ändamålsenlig nivå. Inledande samtal har tagits med både Räddningstjänst och Brandskyddsföreningen under museets uppbyggnad och färdigställande

Enligt museichefen finns det också en kontaktlista över vem och hur personalen ska larma och sedan går det operativa ansvaret vidare till berörda interna specialister och Räddningstjänst. Vi har inte tagit del av krisplanen och kontaktlistan i granskningen och de finns inte på intranätet.

På intranätet under styrande dokument finns Skyddsplan Sörmlands museum³¹ som är daterat 2017-05-05. Skyddsplanen är ett övergripande dokument som ligger till grund för det praktiska arbetet med en aktiv riskhantering. Länsmuseumchefen berättar att skyddsplanen ska uppdateras så innehållet överensstämmer med att man nu finns i det nya museihuset.

De som intervjuats på museet anser inte att förstörelse eller sabotage är ett troligt scenario. Mänskliga faktorer finns naturligtvis och det handlar om att bedöma risker vilket man gör löpande. Om det skulle inträffa en incident, är besökare och personals säkerhet det viktigaste. Föremål kan oftast lagas. Rutinen är att polis skulle larma och väktare tillkallas vid incident.

³⁰ <http://raa.diva-portal.org/smash/get/diva2:1234635/FULLTEXT01.pdf>

³¹ <http://insidan.dll.se/organisation/kultur-och-utbildning/sormlands-museum/arbetsyta-SLM/gemensam-styrning-och-ledning/planera-och-styra/styrande-dokument/>

Revisionen

Fastighetsservice, regionservice

Alla fastigheter har ett objektskort som administreras i fastighetsservices IT-system. I objektskortet finns all utrustning registrerad och uppgifter från respektive leverantör om vilka typer av kontroller och underhållsarbeten som ska utföras och när. Exempel på kontroller och underhållsarbeten är månadsprover och kvartalsprover för vattensprinkler, kyl, värme, brandlarm och luftbehandlingssystem. Innan en fastighets tas i bruk av hyresgästen är det förvaltarens ansvar att se till att det upprättas ett objektskort (i rollen som beställare av kontroller och underhållsarbeten).

Enheten fastighetsdrift inom fastighetsservice har rollen som utförare av kontroller och underhållsarbeten. På intranätet finns en processbeskrivning för tillsyn och skötsel³² som beskriver vem som gör vad (planera, genomföra, följa upp och förbättra). I IT-systemet är fastighetens underhållsarbeten registrerade enligt lagd underhållsplan, med tillhörande drift- och underhållsinstruktioner. IT-systemet signalerar när det är dags att utföra de olika arbetena och en arbetsorder skapas till serviceteknikerna. När underhållsarbetet är utfört registreras det som slutfört i IT-systemet av serviceteknikerna. Driftchefen får en rapport varje månad över utförda arbetsorder och rapporten analyseras och följs upp på ledningsnivå. IT-systemet skapar varningar på objektet om ett planerat underhållsarbete inte utförs i tid.

Förvaltaren gör inga uppföljningar på om kontroller och underhåll görs enligt plan. Förvaltaren berättar att han skulle agera, i sin roll som beställare, om han skulle få signaler om att något inte fungerade.

Fastighetsservice har en rutin när det gäller jourutryckning för museet på kvällar, helger och nätter. Rutinen anger att fastighetsservices servicetekniker och väktare från bevakningsföretaget alltid går in tillsammans.

Museet och fastighetsservice har husmöten och driftsmöten ungefär en gång per halvår. Förvaltaren uppger att fastighetsservice inte har något samarbete med Räddningstjänsten när det gäller museet men att säkerhetsenheten har dialog med dem vid behov, t.ex. vid förändringar eller vid annan uppföljning.

Förvaltaren uppger att han inte ser några risker när det gäller säkerheten för föremålen i museets samlingar.

Säkerhetsenheten, juridiska staben

Säkerhetschefen uppger att de inte har någon kontakt med Räddningstjänsten som specifikt gäller museet. Enligt lag om skydd om olyckor³³ utövar Räddningstjänsten tillsyn av byggnader och anläggningar enligt ett fastställt intervall. Intervallen för tillsyn bestäms av Räddningstjänsten. Tillsynen är ett sätt att kontrollera att lagen med tillhörande föreskrifter efterlevs samt att

³² <http://insidan.dll.se/arbetssatt/gemensamt-stod/hantera-fastighetsforvaltning-och-servicetjanster/tillhandahalla-fastighetsforvaltning/tillhandahalla-fastighetsdrift/processer-ts>

³³ Lag om skydd om olyckor (2003:778)

Revisionen

brandskyddet håller en skälig nivå. Tillsynen ställs mot fastighetsägaren och avser kontroll av brandskyddet och säkerheten ur tekniskt och organisatoriskt perspektiv. När det gäller den organisatoriska säkerheten och brandskyddet är det hyresgästen/verksamheten som redogör för de delarna. Räddningstjänsten har inte gjort någon tillsyn ännu då det inte gått så lång tid sedan inflyttning.

Bedömning

Bedriver Sörmlands museum ett säkerhetsarbete som garanterar rimlig grad av säkerhet för föremålen i fråga om förstörelse och katastrof?

Vår bedömning är att museet garanterar en rimlig grad av säkerhet för föremålen i fråga om förstörelse och katastrof. Lokalerna bedöms vara ändamålsenliga utifrån förvaring och säkerhet. Förebyggande och löpande kontroll- och underhållsarbeten utförs. Brandövningar genomförs två gånger per år.

Vi noterar att:

- ✓ Akutlåda och skriftliga dokumenten restvärdeplan, insatsplan, krisplan samt skyddsplan är på började men inte slutförda
- ✓ Inget specifikt samarbete finns med Räddningstjänsten efter inflyttningen i de nya lokalerna och Räddningstjänsten har inte gjort någon tillsyn ännu

Rekommendationer

För att ytterligare stärka att museet arbetar med att bedriva ett säkerhetsarbete som garanterar rimlig grad av säkerhet för föremålen i fråga om förstörelse och katastrof rekommenderar vi att:

- ✓ Slutföra arbetet med akutlådan
- ✓ Slutföra dokumenten restvärdeplan, insatsplan, krisplan och skyddsplan
- ✓ Bevaka att Räddningstjänsten utför tillsyn och överväg att samarbete med Räddningstjänsten i en för museet lämplig omfattning

Revisionen

Åsa Forsman

Sakkunnig revisor